

Konsultazzjoni pubblika dwar azzjoni possibbli tal-UE li tindirizza l-isfidi tal-aċċess għall-protezzjoni soċjali għal persuni f'kull forma ta' impieg fil-qafas tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali

Il-Parti ta' fuq tal-Formola

Dokument ta' referenza

L-għan ta' din il-konsultazzjoni pubblika

Matul il-konsultazzjoni pubblika dwar il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali (ESPR)¹ bosta partijiet ikkonċernati esprimew tħassib dwar l-ostakli li jħabbtu wiċċhom magħhom il-persuni f'impjieg mhux standard u persuni li jaħdmu għal rashom meta jiġu biex jaċċessaw il-protezzjoni soċjali (eż: il-benefiċċji tal-qgħad, il-benefiċċji tal-mard, il-benefiċċji tad-diżabbiltà, il-pensjonijiet, eċċ.) u s-servizzi għall-impjieg (eż: it-taħriġ, gwida għall-karriera).

Inizjattiva dwar l-“Aċċess għal protezzjoni soċjali”² hija inkluża fil-Programm ta' Fiddma tal-Kummissjoni għall-2017 bħala rispons għal dan it-tħassib. L-għan ta' din il-konsultazzjoni hu li jingabru iktar fehmiet mill-partijiet ikkonċernati dwar l-isfidi, l-għażliet, l-impatti u l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' firxa ta' għodod possibbli fuq il-livell tal-UE li jistgħu jintużaw fit-tfassil ta' tali inizjattiva.

F'konformità mad-dispożizzjonijiet tat-Trattat, il-Kummissjoni nediet konsultazzjoni mas-sħab soċjali Ewropej³ biex tikseb l-opinjoni tagħhom dwar id-direzzjoni possibbli ta' azzjonijiet tal-Unjoni Ewropea. Il-konsultazzjoni għalqet fit-23 ta' Ġunju 2017. Is-sħab soċjali ma qablux li jidhlu f'negozjati diretti dwar l-ebda waħda mill-kwistjonijiet li tqajmu waqt il-konsultazzjoni.

Il-konsultazzjoni pubblika hija miftuħa għall-partijiet ikkonċernati kollha. Madankollu, il-partecipazzjoni ta' organizzazzjonijiet b'interess fi kwistjonijiet ta' protezzjoni soċjali (eż. gvernijiet, awtoritajiet pubbliċi, kumpaniji, eċċ.) hija partikolarment milqugħa.

Huwa ssuġġerit li taqra l-kuntest u l-glossarju qabel ma timla l-kwestjonarju.

Kuntest

L-aċċess adatt għall-protezzjoni soċjali u għas-servizzi għall-impjegi huwa kruċjali mhux biss għas-sigurtà ekonomika u soċjali tal-ħaddiema, iżda wkoll għal swieq tax-xogħol li jiffunzjonaw tajjeb u ekonomiji reżiljenti li joħolqu impjegi ta' kwalità u tkabbir sostenibbli. Madankollu, f'bosta Stati Membri hemm gruppi ta' persuni impjegati, b'mod partikolari f'forom godda ta' impjegi mhux

¹ SWD(2017) 206, disponibbli online

² Ara wkoll il-valutazzjoni tal-impatt tal-bidu, http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-2067870_mt

³ Id-dokument ta' konsultazzjoni C(2017) 2610 final

standard u bħala persuni li jaħdmu għal rashom, li jisfaw mingħajr aċċess suffiċjenti jew effettiv għall-benefiċċji tal-protezzjoni soċjali u għas-servizzi għall-impjieg jew saħansitra jiġu esklużi. Huwa stmat li sa nofs il-persuni li jaħdmu għal rashom u f'impjieg mhux standard qed jithallew mingħajr aċċess suffiċjenti għas-servizzi u l-benefiċċji tal-protezzjoni soċjali⁴.

Ir-rabta bejn id-dritt u l-obbligu għall-protezzjoni soċjali u l-forma ta' impjieg jew impjieg indipendenti kulma jmur qed issir aktar problematika. Storikament, il-protezzjoni soċjali giet żviluppata primarjament fil-konfront tal-ħaddiema f'impjieg standard (jiġifieri xogħol full-time permanenti). Gruppi oħra ta' persuni impjegati, persuni li jaħdmu għal rashom jew persuni f'xogħol mhux standard, kienu koperti b'mod aktar marginali.

Filwaqt li d-digitalizzazzjoni gġib magħha opportunitajiet godda għall-impjieg u għall-innovazzjoni, il-bidla diġitali li għaddejja bħalissa tkompli tippermetti arrangamenti godda ta' xogħol flessibbli billi tirbaħ il-limitazzjonijiet ta' spazju, ħin u organizzazzjoni tax-xogħol u tiftaħ aktar l-għażliet f'termini ta' fejn u meta wieħed jista' jaħdem. Qed jitfaċċaw b'mod rapidu relazzjonijiet differenti bejn l-impjegatur, l-impjegat u l-klijent li ċajpru l-konfini tal-impjieg u tal-impjieg indipendenti magħrufa s'issa. F'xi każijiet, l-istatus ta' persuni li jaħdmu għal rashom qed tintuża fejn, *de facto*, teżisti relazzjoni ta' impjieg subordinat. Fil-każijiet meta l-istatus ta' min jaħdem għal rasu jbidel b'mod sinifikanti d-dritt li tkun kopert u l-obbligu li tħallas il-kontribuzzjonijiet tal-assikurazzjoni soċjali, in-nies jistgħu jiġu mħegġa li jibdew jaħdmu għal rashom b'mod formali biex jitnaqqsu l-ispejjeż tax-xogħol mhux marbuta mal-pagi.

Billi dawn il-forom ta' impjieg jikkostitwixxu sehem li dejjem qed jikber ta' opportunitajiet tax-xogħol — speċjalment għaż-żgħażaġh — parti dejjem akbar tal-popolazzjoni tal-ħaddiema qiegħda fir-riskju li tispicċa mingħajr appoġġ ta' protezzjoni soċjali adegwata u s-servizzi għall-impjieg li jeħtieġu sabiex jimmanigġjaw il-karrieri tax-xogħol tagħhom u ħajjithom fi swieq tax-xogħol li kull ma jmur dejjem qed jinbidlu b'mod iktar mgħagġel, bi tranżizzjonijiet li dejjem qed jiżdiedu bejn il-forom u l-istati tal-impjieg. L-effetti akkumulati ta' dawn id-differenzi fid-drittijiet x'aktarx li joħolqu inugwaljanzi intergenerazzjonali u intraġenerazzjonali godda bejn dawk li għandhom jew jirnexxihom jiksbu impjieg b'kuntratti standard b'drittijiet soċjali sħaħ u dawk li ma għandhomx.

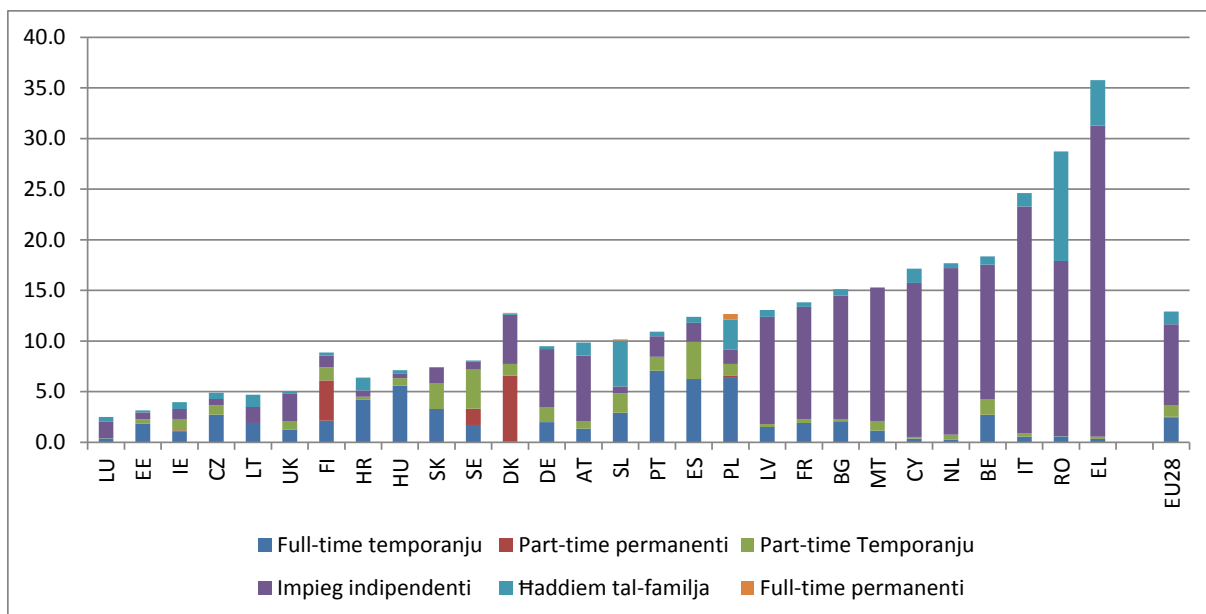
Kollox ma' kollox l-impjieg indipendenti u forom mhux standard ta' xogħol jirrapprezentaw sehem sinifikanti tas-suq tax-xogħol. Fl-2015, 15% mit-total ta' 221 miljun impjegati fl-UE kienu f'impjieg indipendenti, 12% kienu impjegati temporanji, 14% kienu impjegati part-time u 58% kienu impjegati b'kuntratt permanenti full-time. Kollox ma kollox, din l-inizjattiva għandha taffettwa potenzjalment 41% tal-popolazzjoni f'impjieg.

Is-sitwazzjoni hija differenti fl-Istati Membri. Xi Stati Membri bdew jadattaw l-istituzzjonijiet tas-suq tax-xogħol u s-sistemi tal-protezzjoni soċjali tagħhom għal dawn l-iżviluppi. Ġew introdotti xi riformi biex jiżguraw l-aċċess għal protezzjoni soċjali tal-ħaddiema f'forom mhux standard ta' impjieg u, iktar reċentement, biex jirregolaw forom godda ta' impjieg indipendenti. Iżda l-biċċa l-kbira tal-Istati Membri għandhom qed ibatu biex isibu tweġiba adegwata għat-"tibdil fin-natura tax-xogħol". Pereżempju, l-assigurazzjoni tal-qgħad mhijiex aċċessibbli għall-persuni li jaħdmu għal rashom f'10 Stati Membri. Kważi terz ta' persuni fuq kuntratti full-time temporanji fl-UE ma jikkwalifikawx għall-benefiċċji tal-qgħad b'varjazzjoni bejn l-Istati Membri minn 3 % sa 70 %⁵.

Il-perċentwal ta' persuni f'impjieg b'riskju li ma jkunux intitolati għall-benefiċċji tal-qgħad (ta' bejn l-15-il sena u 64 sena, ċifri tal-2014).

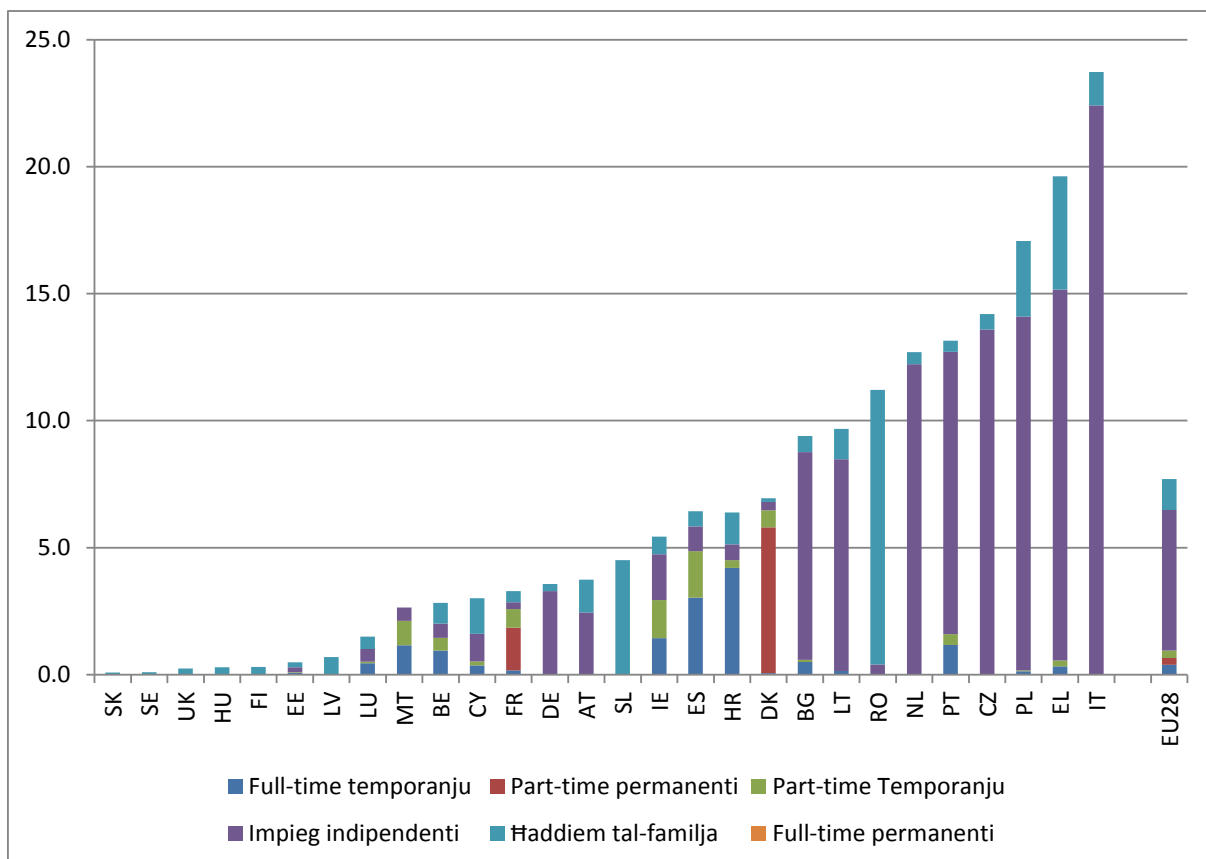
⁴ Matsanganis et al. (2016): L-impjieg mhux standard u l-aċċess għall-benefiċċji tas-sigurtà soċjali

⁵ Matsanganis et al. (2016): L-impjieg mhux standard u l-aċċess għall-benefiċċji tas-sigurtà soċjali

Fil-każ ta' beneficiċċi għall-mard, madwar 40 % ta' dawk li jaħdmu għal rashom ma jikkwalifikawx, filwaqt li madwar 10% tal-ħaddiema fuq kuntratti b'terminu fiss qegħdin f'din is-sitwazzjoni⁶.

Il-perċentwal ta' nies f'impjeg b'riskju li ma jkunux intitolati għal beneficiċċi tal-mard (ta' bejn 1-15-il sena u 64 sena, ċifri tal-2014)

⁶ Idem

Is-servizzi għall-impjieg għall-persuni li jaħdmu għal rashom, bħal taħriġ, mentoraġġ u pariri huma disponibbli biss f'numru żgħir ta' Stati Membri.

Ir-riskju tal-faqar relattiv għal min jaħdem għal rasu fl-2015 fl-UE28 kien tliet darbiet ogħla minn dak tal-ħaddiema. Bl-istess mod, ir-riskji tal-faqar tal-ħaddiema mhux standard fl-2015 kienu ferm ogħla minn dawk għall-ħaddiema b'impjieg permanenti u full-time. Barra minn hekk, bħala medja fl-Ewropa (UE28), madwar 15 % tal-ħaddiema temporanji u part-time għandhom dħul fqir⁷.

Il-problemi huma sa ċertu punt ikkawżati minn nuqqasijiet fil-qafas regolatorju li jirregola l-aċċessibbiltà, it-trasferibbiltà u t-trasparenza tas-sistemi ta' protezzjoni soċjali u s-servizzi għall-impjieg ma jqsux (biżżejjed) dawn l-iżviluppi godda fis-suq tax-xogħol. B'mod partikolari, jistgħu jiġu identifikati **I-isfidi** li ġejjin:

- **Lakuni fil-kopertura formali**

In-nuqqasijiet fil-kopertura formali jirrelataw għall-ostakoli statutorji li jeżistu fil-leġislazzjonijiet nazzjonali li jimpedixxu lill-persuni f'forom ta' impjieg mhux standard jew dawk li jaħdmu għal rashom li jkollhom aċċess effettiv għall-protezzjoni soċjali u s-servizzi għall-impjieg.

Filwaqt li n-nies *fl-impjieg mhux standard* fil-biċċa l-kbira jkollhom kopertura formali għall-protezzjoni soċjali, ċerti kategoriji ta' impjieg mhux standard huma esklużi (eż. il-ħaddiema każwali u staġjonali fil-Bulgarija, l-Ungerija u r-Rumanija; ħaddiema temporanji permezz ta' aġenzija fin-Netherlands u fir-Renju Unit; ħaddiema li jaħdmu f'kull ħin meta wieħed isejjaħ għalihom u ħaddiema b'siġħat-zero fin-Netherlands) jew li jkollhom biss kopertura parzjali (eż. mini-jobbers fil-Ġermanja).

Għall-persuni li jaħdmu għal rashom, il-kopertura formali għall-protezzjoni soċjali tvarja ħafna fost il-pajjiżi Ewropej, mhux biss bejn l-iskemi iżda wkoll fost il-kategoriji tal-persuni li jaħdmu għal rashom fi ħdan l-istess pajjiż. Ġeneralment dawk li jaħdmu għal rashom għandhom kopertura formali għal skemi mhux ibbażati fuq l-assigurazzjoni, jiġifieri skemi universali (eż. benefiċċji tal-familja, ċerti benefiċċji tal-kura tas-saħħa u tal-maternità) u ċerti skemi ta' assistenza soċjali bbażati fuq test tal-mezzi tal-persuna involuta (eż. assistenza soċjali, ċerti servizzi ta' kura fit-tul, pensjonijiet bażiċi tal-età avvanzata). Huma kperiti wkoll permezz ta' diversi benefiċċji bbażati fuq l-assigurazzjoni. Tipikament, huma koperti formalment permezz tal-benefiċċji tal-kura tas-saħħa, tal-benefiċċji tal-maternità/paternità, tal-pensjonijiet, tal-iskemi għall-kura fit-tul u tal-iskemi ta' invalidità. B'mod kruċjali, madankollu, dawn jistgħu jiġu esklużi minn xi skemi ewlenin ibbażati fuq l-assigurazzjoni bħall-benefiċċji tal-mard, tal-qgħad u/jew tal-korriment fuq il-post tax-xogħol.

Persuni f'impieg mhux standard u dawk li jaħdmu għal rashom jistgħu jbatu wkoll minn aċċess inadegwat għal taħriġ u żvilupp tal-karriera. Il-ħaddiema f'impjieg mhux standard ħafna drabi jkunu jistgħu jaċċessaw is-servizzi pubbliċi għall-impjieg fuq livell ugwali ma' ħaddiema f'impjieg standard, iżda huma għandhom ħafna inqas aċċess għal taħriġ fuq ix-xogħol. F'bosta Stati Membri, il-persuni li jaħdmu għal rashom m'għandhomx aċċess għal gwida, taħriġ u tagħlim tul il-ħajja jew mentoraġġ. Madankollu, f'madwar terz mill-Istati Membri l-inċentivi intraprenditorjali għal negozji godda jistgħu jinkludu taħriġ, servizzi ta' informazzjoni u konsulenza, iżda kważi qatt ma joffru xejn lil hinn mill-faži tal-bidu.

⁷ Dejta tal-Eurostat

- **Lakuni fil-kopertura effettiva**

Anki jekk il-ħaddiema mhux standard jew il-ħaddiema għal rashom ikunu koperti formalment permezz ta' skema ta' protezzjoni soċjali u b'hekk formalment ikollhom aċċess għall-benefiċċji relatati, ma jistgħux ikollhom aċċess effettiv għaliha minħabba li l-kriterji tal-eliġibbiltà jistgħu jiġu stabbiliti b'tali mod li jkollhom diffikultajiet kbar biex jissodisfawhom.

Persuni f'impjegi mhux standard jew li jaħdmu għal rashom ħafna drabi jkollhom diffikultajiet biex jissodisfaw il-kundizzjonijiet ta' kwalifika għall-benefiċċji kontributorji (eż. it-tul tal-perjodi ta' kontribuzzjoni). Meta jkunu inklużi, il-kontribuzzjonijiet tal-assigurazzjoni soċjali ta' spiss ikunu volontarji jew b'rata fissa jew il-baži tad-dħul li fuqu jiġu kkalkulati hija awtodikjarata (soġġetti għal livelli minimi). Barra minn hekk, f'każijiet ta' dħul baxx il-livell ta' kontribuzzjonijiet marbuta mad-dħul jistgħu ma jippermettux livell xieraq ta' benefiċċji. Il-mijopija individwali jista' wkoll ikollha rwol fl-iżgurar ta' protezzjoni soċjali suffiċjenti matul il-ħajja tax-xogħol tal-individwu. Huwa aktar probabbli li dawk bi dħul baxx u/jew irregolari, b'mod partikolari l-persuni li jaħdmu għal rashom mingħajr impjegati u l-persuni li jaħdmu fuq kuntratti mhux standard fuq perjodu qasir jitolfu jew inaqqsu l-kontribuzzjonijiet. Dan iwassal għal sottoassigurazzjoni frekwenti kontra r-riskji soċjali u r-riskji għas-saħħa u jirriżulta f'tendenza li jaqgħu lura fuq sistemi ta' sigurtà bħala l-aħħar soluzzjoni.

Dawk li jaħdmu għal rashom jistgħu jiltaqgħu ma' problemi simili bħal dawk tal-ħaddiema mhux standard. Il-kopertura *effettiva* jew l-akkumulazzjoni *effettiva* tal-intitolamenti tagħhom tiddependi fuq il-kundizzjonijiet għall-eliġibbiltà u b'mod partikolari fuq il-baži ta' valutazzjoni tad-dħul meqjusa għall-kalkolu tal-benefiċċji. B'mod ġenerali, *il-persuni li jaħdmu għal rashom* jirċievu benefiċċji iktar baxxi u għal perjodi iqsar mill-ħaddiema b'salarju. Ħafna drabi dan ikun il-każ għall-benefiċċji tal-qgħad (eż. id-Danimarka, l-Estonja, il-Greċja, il-Finlandja), għall-benefiċċji tal-mard (eż. il-Belġju, il-Bulgarija, ir-Repubblika Ċeka, il-Finlandja) u għall-benefiċċji tal-maternità (eż. il-Kroazja, il-Polonja).

Id-diffikultajiet biex jinbnew l-intitolamenti u l-inadegwatezza tal-benefiċċji huma dovuti għal żewġ elementi ewlenin:

- a) il-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà li huma diffiċli biex jintlaħqu, ħafna drabi għaliex ikunu ġew adattati għal impjeg b'salarju (eż. perjodi kontributorji, rekwiżiti għall-waqfien ta' attività, eċċ.) L-użu tal-benefiċċji huwa ta' spiss imxekkel għal ħaddiema part-time u temporanji minħabba limiti għoljin ta' dħul fis-siegħa u ta' perjodi kontributorji; u
- b) ir-rati ta' kontribuzzjoni/somom f'daqqa u, b'mod partikolari, il-baži ta' valutazzjoni tad-dħul, li jistgħu jkunu relatati ma' diversi kwistjonijiet: dħul mħallas fuq perjodi preċedenti twal ta' dħul, ħlasijiet bil-quddiem (ħlasijiet tas-sigurtà soċjali bil-quddiem), ħlas ta' arretrati, sottodikjarazzjoni jew nuqqas ta' dikjarazzjoni ta' dħul, eċċ.

- **Nuqqas ta' trasferibbiltà tad-drittijiet**

Karriera ta' xogħol intermittenti, li tikkonsisti f'diversi kuntratti għal żmien fiss, perjodi ta' impjeg indipendenti jew impjeg b'kuntratti mhux standard, tista' jkun mezz biex jintlaħqu l-ħtigiet li dejjem qed jinbidlu fis-swieq tax-xogħol permezz tal-kompetenzi, l-aspirazzjonijiet u l-preferenzi tal-ħaddiema rrelatati mal-bilanċ bejn ix-xogħol u l-ħajja privata. Iżda jekk il-ħaddiema Ewropej għandhom jadattaw għal għadd li dejjem qed jikber ta' tranżizzjonijiet tal-karriera, u għal forom u tendenzi ta' impjeg li qed jinbiddu b'ritmu mgħaġġel b'riżultat tat-teknoloġija u tal-globalizzazzjoni, id-drittijiet għall-protezzjoni soċjali u għas-servizzi għall-impjegji li jkunu akkumulaw għandhom jinżammu u jkunu trasferibbli. *It-trasferibbiltà tad-drittijiet u l-intitolamenti bejn id-diversi skemi u l-status ta' impjeg inklużi problemi bil-*

preżervazzjoni u l-portabbiltà tagħhom, tikkostitwixxi ostaklu għal dawk f'impieg mhux standard u għal dawk li jaħdmu għal rashom.

Tipikament, persuna li taħdem għal rasha li kienet f'impjeg b'salarju u li ma tibqax taħdem għal rasha, ma tistax taċċessa l-benefiċċji tal-qgħad abbażi tal-istatus preċedenti tagħha. It-trasferibbiltà tad-drittijiet fuq il-post tax-xogħol hija wkoll kwistjoni partikolarment problematika f'ċerti pajjiżi (eż. il-Ġermanja, id-Danimarka, in-Netherlands).

Huma biss ftit mill-pajjiżi li implimentaw mekkaniżmi li jippermettu persuna li tinkludi kontribuzzjoni minn perjodi ta' impjeg preċedenti fil-kalkolu tal-benefiċċji tal-qgħad (eż. il-Belġju, Franza, il-Kroazja, il-Lussemburgu, l-Iżvezja). Ftit pajjiżi biss qed jipprogressaw lejn l-integrazzjoni ta' tipi differenti ta' drittijiet f'kont uniku wieħed (eż. il-Latvja, Franza). Il-kontijiet individwali tas-sigurtà soċjali, pereżempju, jistgħu jkunu strumenti importanti għall-preservazzjoni u l-portabbiltà tad-drittijiet u tal-intitolamenti u għall-informazzjoni għall-individwi.

- **Trasparenza insuffiċjenti tad-drittijiet u kumplessità regolatorja**

Il-kumplessità regolatorja u n-nuqqas ta' trasparenza attwali f'bosta Stati Membri spiss jagħmluha diffiċli għall-persuni biex ikunu jafu d-drittijiet u l-obbligi tagħhom u l-possibbiltajiet tagħhom biex jeżerċitawhom. Dan huwa partikolarment rilevanti f'kuntest ta' tranżizzjonijiet spissi bejn impjeggi u status ta' impjeggi differenti.

F'bosta Stati Membri, iċ-ċittadini la huma offruti aġġornamenti regolari tad-drittijiet tagħhom u lanqas mezz ċar u xieraq ta' aċċess għal din l-informazzjoni. F'ħafna Stati Membri, għal raġunijiet ta' kumplessità regolatorja huwa pjuttost diffiċli biex taċċessa u tikkombina l-informazzjoni dwar il-benefiċċji u s-servizzi li wieħed jista' jkun intitolat għalihom jew li għandu d-dritt jitlobhom, akkumulati skont l-iskemi u l-istati tax-xogħol differenti tul il-karriera ta' haddiem.

Huma biss ftit mill-Istati Membri li joffru aċċess faċli għall-informazzjoni dwar is-servizzi għall-impjeggi li l-persuni jkunu jistgħu jkollhom aċċess għalihom f'każ ta' qgħad, bidla fl-impjeg jew tranżizzjonijiet bejn l-impjeggi minn xogħol dipendenti għal impjeg indipendenti u vice versa (jew kombinament tat-tnejn).

B'kollox ma kollox, is-sitwazzjoni attwali titlob sforz qawwi ta' simplifikazzjoni b'tali mod li kull individwu jkun jista' b'mod aktar faċli jakkumula, iżomm, jittrasferixxi u anke jikkonverti d-drittijiet tiegħu/tagħha u jkollu informazzjoni ċara u aċċessibbli dwarhom. L-isfidi tal-aċċess għall-protezzjoni soċjali, huma relatati għan-nuqqas ta' aċċess jew għall-aċċess limitat għal ċerti forom ta' impjeg jew impjeg indipendenti minħabba kontribuzzjonijiet volontarji, fissi jew awtodikjarati, u l-perjodi ta' xogħol insuffiċjenti biex jintalbu l-benefiċċji. Barra minn hekk, in-nuqqas ta' trasferibbiltà tad-drittijiet tal-protezzjoni soċjali minn forma waħda ta' impjeg għal ieħor, u n-nuqqas ta' trasparenza ta' dawn id-drittijiet u jeħtieġu azzjoni rapida.

L-acquis u l-istrumenti attwali tal-UE

L-acquis tal-UE relatata mad-drittijiet u l-obbligi b'rabta mal-protezzjoni soċjali u s-servizzi għall-impjeggi hija implimentata permezz ta' varjetà ta' dispożizzjonijiet legiżlattivi u mhux legiżlattivi. Madankollu, l-ebda waħda minn dawn ma tindirizza bis-siġħ id-drittijiet u l-obbligi tal-persuni f'impjeggi mhux standard u forom godda ta' impjeg indipendenti.

Fil-qasam tal-protezzjoni soċjali, żewġ rakkomandazzjonijiet tal-Kunsill adottati matul is-snin disgħin⁸ wasslu għal strategija miftiehma dwar il-protezzjoni soċjali — il-Metodu Miftuħ ta' Koordinazzjoni Soċjali — bil-ħolqien tal-Kumitat tal-Protezzjoni Soċjali (Social Protection Committee, SPC) u l-użu ta' linji gwida u indikaturi, standards ta' referenza u l-kondiviżjoni tal-aqwa prattika. Għal dawn l-aħħar żewġ deċennji dawn l-istrumenti kienu vetturi kruċjali biex jindirizzaw, b'mod ikkoordinat, uħud mill-aktar sfidi pressanti ta' inkluzjoni soċjali u protezzjoni soċjali fl-Istati Membri.

Matul is-snin, madankollu, l-isfidi relatati mal-protezzjoni soċjali għall-persuni li jaħdmu għal rashom jew f'xogħol mhux standard ma rċevewx attenzjoni kbira fil-qafas ta' strategija bħal din. Minħabba x-xejriet soċjetali u t-tibdil fid-dinja tax-xogħol u n-numru li dejjem qed jikber ta' persuni li jirriskjaw li ma jkollhomx aċċess għall-protezzjoni soċjali minn hemm 'il quddiem, mekkaniżmi ta' koordinazzjoni mhux vinkolanti bħal dawn jibqgħu essenzjali biex jistimulaw reazzjoni kkoordinata mill-Istati Membri għal din il-problema, iżda dan jista' ma jkunx biżżejjed.

F'dawn l-aħħar għexieren ta' snin, ddaħħal ukoll fis-seħħ il-qafas legali tal-UE għall-protezzjoni tad-drittijiet tax-xogħol. F'dak li għandu x'jaqsam mal-impjieg mhux standard id-Direttiva dwar Xogħol Temporanju permezz ta' Aġenzija għet implimentata u diversi ftehimiet innegozjati bejn is-sħab soċjali għew żviluppatti u implimentati permezz tad-Direttivi dwar ix-Xogħol Part-Time u x-Xogħol Fixed-Time u dawn żguraw il-protezzjoni ta' ċerti drittijiet⁹. Iżda billi d-Direttivi japplikaw għall-kundizzjonijiet ta' impjieg, l-impatt tagħhom fuq il-protezzjoni soċjali kien u għadu pjuttost limitat. Fir-rigward tal-persuni li jaħdmu għal rashom, id-Direttiva 2010/41/UE dwar it-trattament ugwali bejn l-irgħiel u n-nisa involuti f'attività għal rashom huwa pass 'il quddiem lejn it-titjib tal-protezzjoni ta' individwi involuti f'impjieg indipendenti u tal-aċċess għal protezzjoni soċjali għal konjuġi ta' haddiema li jaħdmu għal rashom.

Fl-aħħar nett gwida dwar l-aċċess għat-taħriġ u għas-servizzi għall-impjegi għet maqbula fil-linji gwida għall-politiki tal-impjegi tal-Istati Membri, li jikkontribwixxu għall-Istrategija Ewropea dwar l-Impjieg u s-Semestru Ewropew. Il-Fondi Ewropej, b'mod partikolari l-Fond Soċjali Ewropew (FSE), jipprovdu appoġġ finanzjarju għal taħriġ u miżuri ta' attivazzjoni.

Id-dimensjoni internazzjonali

L-ILO żviluppatt approċċ b'żewġ dimensjonijiet li timmira lejn l-implimentazzjoni rapida ta' bażijiet ta' protezzjoni soċjali nazzjonali li jinkludu garanziji bażiċi tas-sigurtà soċjali biex jiżguraw aċċess universali għal kura tas-saħħa essenzjali u sigurtà ta' dħul għall-inqas fil-livell minimu definit nazzjonalment (id-dimensjoni orizzontali), skont ir-Rakkomandazzjoni dwar il-Protezzjoni Soċjali Bażika, 2012 (Nru 202), u l-kisba progressiva ta' livelli oghla ta' protezzjoni (id-dimensjoni vertikali) fi hndan sistemi ta' sigurtà soċjali komprensivi skont il-Konvenzjoni dwar l-(Istandards Minimi) tas-Sigurtà Soċjali, 1952 (Nru 102).

⁸ Rakkomandazzjoni tal-Kunsill dwar il-konverġenza tal-oġettivi u tal-politiki tal-protezzjoni soċjali (92/442/KEE), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992H0442&from=EN>

⁹ Id-Direttiva 1999/70/KE dwar ix-Xogħol Fiss, [online](#); Id-Direttiva dwar Xogħol Part-Time 97/81/KE, [disponibbli online](#); Ix-Xogħol Temporanju Permezz ta' Aġenzija, [disponibbli online](#)

Glossarju

Xogħol każwali: Il-Eurofound jiddistingwi bejn żewġ tipi ta' xogħol każwali:

- *Xogħol intermittenti:* dan jinvolti sistema ta' impjegatur li javvicina ħaddiema fuq bażi regolari jew irregolari biex iwettqu kompitu speċifiku, li ta' spiss ikun relatat ma' proġett individwali jew ma' impjieg li jseħħ fuq bażi staġjonali . L-impjieg ikun ikkaratterizzat minn perjodu fiss, li jinvolti li jitwettaq xi kompitu jew li jinħadmu numru speċifiku ta' ġranet ta' xogħol. Din il-forma ta' impjieg instabet fil-Belġju, fil-Kroazja, fi Franza, fl-Ungerija, fl-Italja, fir-Rumanija, fis-Slovakkja u fis-Slovenja.

- *Xogħol fuq bażi on-call (fuq sejha):* dan jinvolti relazzjoni ta' impjieg kontinwa bejn l-impjegatur u l-impjegat, iżda l-impjegatur ma jipprovdi xogħol b'mod kontinwu għall-impjegat. Pjuttost, l-impjegatur għandu l-għażla li jsejjaħ lill-impjegat meta jkun meħtieġ. Din il-forma ta' impjieg irriżultat jew kienet ta' importanza dejjem akbar matul dawn l-aħħar għaxar snin fl-Irlanda, fl-Italja, fin-Netherlands, fl-Iżvezja u fir-Renju Unit.

Il-Eurofound jinnota li xogħol każwali jista jikkoinċidi ma' forom ġodda ta' impjieg oħra, bħal ħidma abbażi ta' kupuni.

Ħaddiem għal rasu dipendenti: Fil-każ ta' ħaddiem għal rasu iżda li jkun dipendenti, pereżempju, il-ħaddiem iwettaq servizzi kummerċjali taħt kuntratt differenti minn kuntratt ta' impjieg, iżda jiddependi fuq wieħed jew numru żgħir ta' klijenti għad-dhul tiegħu u jista' jirċievi direzzjoni fir-rigward ta' kif għandu jsir ix-xogħol (ILO).

Linja gwida dwar l-impjieg: Il-[linji gwida dwar l-impjieg](#), proposti mill-Kummissjoni u approvati mill-Kunsill, jipprezentaw prijoritajiet u miri komuni għall-politiki nazzjonali tal-impjieg. Dawn ġew integrati fil-pakkett mal-Linji Gwida Ġenerali għall-Politika Ekonomika mill-2005 'l hawn. F'Marzu 2015, il-Kummissjoni adottat proposta għal pakkett ġdid ta' linji gwida integrati ta' politika biex tgħin biex jinkiseb tkabbir intelligenti, sostenibbli u inklużiv u biex jintlaħqu l-miri tas-[Semestru Ewropew](#) tal-koordinazzjoni tal-politika ekonomika.

Is-Semestru Ewropew: jipprovdi qafas għall-koordinazzjoni tal-linji politiċi ekonomiċi fl-Unjoni Ewropea. Dan jippermetti lill-pajjiżi tal-UE jiddiskutu l-pjanijiet baġitarji u ekonomiċi tagħhom u jimmonitorjaw il-progress f'ċerti żminijiet matul is-sena.

Xogħol mobbli bbażat fuq l-ICT: Mudelli ta' xogħol karatterizzati minn ħaddiem (impjegat jew xi ħadd jaħdem għal rasu) li jopera minn diversi postijiet possibbli barra mill-bini ta' min iħadmu (pereżempju, fid-djar, f'bini ta' klijent jew "fit-triq"), appoġġat minn teknoloġiji moderni bħal laptops u kompjuters tablet. Dan huwa differenti mis-sistema tradizzjonali tat-telexogħol fis-sens li huwa ħafna inqas "marbut mal-post".

Kontijiet individwali: Matul il-konsultazzjoni dwar il-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, is-sistema ta' kontijiet personali fuq l-internet ta' drittijiet relatati mal-impjieg (compte personnel d'activité, CPA) li bħalissa qed tiġi introdotta fi Franza ta' spiss issemmiet bħala eżempju. Dawn

is-CPA se jippermettu lin-nies biex jużaw “punti” akkumulati f’impjegi fil-passat għal taħriġ, liv sabbatiku/tal-familja, salarju supplimentari, u oħrajn. Iċ-ċaqliq għal kuntratt mhux standard jista’ jfisser li ma tiksibx aktar jew inqas punti, iżda l-“punti” miksuba ma jintilfux; jidher biċ-ċar li dawn jistgħu jintużaw ukoll biex jiffinanzjaw il-bidu ta’ negozju meta wiehed jibda jaħdem għal rasu. Tali kontijiet personali jiżguraw aktar kontinwità fid-drittijiet bejn it-tipi ta’ impjegi u ż-żieda fil-mobbiltà. Dawn jistgħu jiksibu użu aktar sħiħ tad-drittijiet soċjali u jagħtu s-setgħa lin-nies biex jagħzlu l-aħjar benefiċċji u servizzi li jikkorrispondu għall-bżonnijiet tagħhom. Diversi Stati Membri indikaw li qed jikkunsidraw li jintroduċu sistemi simili ta’ kontijiet personali.

Il-forom godda ta’ impjieg huma kkaratterizzati minn mudelli ta’ xogħol u postijiet tax-xogħol mhux konvenzjonali, jew minn proviżjoni irregolari ta’ xogħol. Dawn jistgħu jkunu bbażati fuq arrangamenti kuntrattwali mhux standard jew fuq l-istatus ta’ min jaħdem għal rasu. L-Eurofound⁷ jidentifika disa’ forom ta’ impjieg bħala godda - jew ta’ importanza li dejjem tiżdied - mill-2000 ‘l hawn: kondivizjoni tal-impjegati, kondivizjoni tal-impjegi, ġestjoni temporanja, xogħol każwali, xogħol mobbli bbażat fuq l-ICT; xogħol abbażi ta’ kupuni; xogħol tal-portafoll; esternalizzazzjoni miftuħa; u impjieg kollaborattiv.

Impieg mhux standard jirreferi għall-forom kollha ta’ impjieg għajr dak full-time, xogħol għal terminu miftuħ f’impjieg subordinat u relazzjonijiet ta’ impjieg bilaterali.

Xogħol tal-portafoll: individwu li jaħdem għal rasu jaħdem għal numru kbir ta’ klijenti, billi jwettaq xogħlijiet fuq skala żgħira għal kull wiehed minnhom.

Is-servizzi tal-impjegi relatati jinkludu l-benefiċċji *in natura* inklużi f’politiki attivi tas-suq tax-xogħol, bħal pereżempju l-gwida, il-konsulenza u l-kollokament, it-taħriġ u l-aġġornar, il-miżuri tar-riabilitazzjoni u tad-dħul mill-ġdid, tipikament iffaċilitati mis-servizzi pubbliċi għall-impjegi.

L-impjieg indipendenti jirreferi għal xogħol li fih il-persuni jeżerċitaw attività bi qligħ għal rashom. Dan jinkludi persuni li jaħdmu għal rashom u li m’għandhomx impjegati;

Il-metodu miftuħ ta’ koordinazzjoni: Il-Kummissjoni taħdem flimkien mal-pajjiżi tal-UE permezz tal-Kumitat tal-Protezzjoni Soċjali bl-użu tal-Metodu Miftuħ ta’ Koordinazzjoni fl-oqsma tal-inklużjoni soċjali, il-kura tas-saħħa u l-kura fit-tul kif ukoll il-pensjonijiet (MMK soċjali). L-MMK soċjali huwa proċess volontarju għal kooperazzjoni politika bbażat fuq ftehim dwar għanijiet komuni u l-kejl tal-progress lejn dawn l-għanijiet bl-użu ta’ indikaturi komuni. Il-proċess jinvolvi wkoll kooperazzjoni mill-qrib mal-partijiet ikkonċernati, inklużi l-imsieħba soċjali u s-soċjetà ċivili.

Il-protezzjoni soċjali tinkludi kull benefiċċju soċjali fi flus kontanti u *in natura*, b’dawk tipiċi li jkunu benefiċċji fil-każ ta’: qgħad, mard, aċċidenti fuq ix-xogħol u mard okkupazzjonali, invalidità, xjuħija, irtirar kmieni, mewt (jigifieri, il-pensjonijiet tas-superstiti u l-għotjiet tal-mewt), maternità/paternità, l-obbligi tal-ġenituri u familjari, u l-bżonn ta’ kura tas-saħħa jew kura fit-tul.

Obbligi ta’ protezzjoni soċjali: Pagamenti obligatorji li jsiru lis-sistema ta’ protezzjoni soċjali u servizzi relatati għall-impjegi li jagħtu d-dritt li wiehed jirċievi benefiċċju soċjali fil-futur (kontingenti). Dawn jinkludu: benefiċċji tal-assigurazzjoni għall-qgħad u supplimenti, aċċidenti, danni u benefiċċji tal-mard, benefiċċji tax-xjuħija, pensjonijiet għad-diżabbiltà u għas-superstiti, benefiċċji tal-familja,

rimborzi għal kura medika u spejjeż tal-isptar jew il-provvista ta' servizzi ta' sptar jew trattamenti mediċi. Il-kontribuzzjonijiet jistgħu jiġu imposti fuq l-impjegati kif ukoll fuq l-impjegaturi.

Drittijiet ta' protezzjoni soċjali: Id-dritt ta' aċċess għall-protezzjoni soċjali u biex jinbnew l-intitolamenti għall-kontribuzzjonijiet

Strument legali mhux vinkolanti: huwa t-terminu applikat għal miżuri tal-UE, bħal linji gwida, rakkomandazzjonijiet, opinjonijiet u dikjarazzjonijiet, li - b'kuntrast ma' regolamenti, direttivi, u deċiżjonijiet — ma jorbtux lil dawk li lilhom huma indirizzati.

Xogħol temporanju permezz ta' aġenzija: Haddiem b'kuntratt ta' impjieg u/jew li għandu relazzjoni ta' impjieg ma' aġenzija tax-xogħol temporanju bil-ħsieb li jiġi assenjat għal ma' impriża ta' utent biex jaħdem temporanjament taħt is-superviżjoni u d-direzzjoni tagħha.

Ħidma abbażi ta' kupuni: Ir-relazzjoni tal-impjieg u l-ħlas relatat ikunu bbażati fuq kupuni minflok kuntratt tal-impjieg. F'ħafna każijiet, l-impjegati jkollhom status xi mkien bejn impjegati u ħaddiema għal rashom.